

Udkast til afgørelse om vandløbsvedligeholdelse i Orup Bæk st. 0 – 3035.

Postadresse:
Frederiksgade 9
4690 Haslev

Telefon: 56203000

www.faxekommune.dk

Dato: 24. september 2025

Sagsnummer:
06.02.15-K02-1-25

I forbindelse med stormfloden i oktober 2023 skete der et gennembrud af diget, der hvor det offentlige vandløb Orup Bæk løber ud i Præstø Fjord. Der er derfor i dag fri hydraulisk forbindelse mellem fjorden og Orup Bæk. Det har medført vandstandsstigninger og bundhævninger på en stor del af den lavest liggende vandløbsstrækning samt medført ændringer i afvandingen fra oplandet.

Faxe Kommune har modtaget en klage over manglende tilsyn med vedligeholdelse af vandløbet og for ikke at have iværksat tiltag til sikring af vandafledningen.

Vandløbet Orup Bæk er et offentligt vandløb, der er omfattet af *Regulativ for Kommunevandløb nr. 11 og 12, Orup Bæk og Mosebølle Bæk i Faxe Kommune* af 14. december 1994¹.

Afgørelse

Faxe Kommune træffer hermed afgørelse om, at de faktiske forhold i Orup Bæk har ændret sig i et omfang, der gør, at bestemmelserne vedr. vedligeholdelse (5.3 og 5.4) og skikkelse (tabel 3.1) i det gældende vandløbsregulativ for Orup Bæk, ikke kan gennemføres, og at vandføringsevnen derfor ikke kan opretholdes.

Vi træffer desuden afgørelse om ikke at gennemføre den regulativfastsatte vandløbsvedligeholdelse fra st. 0 - 3035 ved udløb til Præstø Fjord i 2025 og 2026. Der træffes samtidig afgørelse om, ikke at iværksætte oprensninger i 2025 og 2026, for at genskabe de regulativbestemte dimensioner.

Lovgrundlag

Denne afgørelse er truffet med hjemmel i:

Lovbekendtgørelse nr. 1217 om vandløb af 25. november 2019 (Vandløbsloven) § 62². I henhold til § 62 kan der fastsættes nye bestemmelser for vandløb, selvom der tidligere er truffet afgørelse vedr. forhold ved vandløb, hvis de faktiske forhold har ændret sig eller hvis den tidligere afgørelse er utilstrækkelig.

Redegørelse

I forbindelse med stormfloden i oktober 2023 skete der et gennembrud af diget, der hvor det offentlige vandløb Orup Bæk løber ud i Præstø Fjord. Der er derfor i dag fri hydraulisk forbindelse mellem fjorden og Orup Bæk. Det har medført vandstandsstigninger og bundhævninger på en stor del af den lavest liggende vandløbsstrækning samt medført ændringer i afvandingen fra oplandet. Vandløbet Orup Bæk er et offentligt vandløb, der er omfattet af *Regulativ for Kommunevandløb nr. 11 og 12, Orup Bæk og Mosebølle Bæk i Faxe Kommune* af 14. december 1994³. Orup Bæk har udløb i Præstø Fjord lige vest for campingpladsen Feddet Strand Resort. Vandstanden i vandløbet

¹ https://www.faxekommune.dk/sites/default/files/regulativ_for_orup_baek_og_moseboelle_baek.pdf

² § 62. Uanset at forholdene ved et vandløb eller anlæg tidligere er fastlagt ved aftale, eller at der tidligere er truffet afgørelse herom, kan der fastsættes nye bestemmelser vedrørende vandløbet eller anlægget, hvis de faktiske forhold har ændret sig, eller hvis den tidligere aftale eller afgørelse må anses for utilstrækkelig.

³ https://www.faxekommune.dk/sites/default/files/regulativ_for_orup_baek_og_moseboelle_baek.pdf

var indtil digebruddet styret af et pumpeanlæg, hvor vandløbet krydsede diget lige inden udløbet i Præstø Fjord.

Orup Bæk er udpeget som beskyttet vandløb (§ 3⁴ i naturbeskyttelsesloven⁵) og vandløbet gennemløber nedstrøms for diget et areal, der er registreret som § 3 beskyttet strandeng. Herudover gennemløber vandløbet på de nederste ca. 1,3 kilometer Natura 2000-område nr. 168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund⁶ hvoraf den førnævnte strandeng også er kortlagt som habitatnaturtypen strandeng (1330). Orup Bæk er også målsat i henhold til den gældende vandområdeplan 2021-2027⁷.

Digebuddet er at betragte som en naturgiven hændelse og ikke en menneskabt påvirkning. Jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis, betyder det, at ændringen ikke kan betragtes som værende en regulering af vandløbet i vandløbslovens forstand. Digebuddet har bevirket, at der siden oktober 2023 er sket en ændring af forholdene bag diget.

Fraværet af diget har medført fri hydraulisk forbindelse og dynamik mellem fjorden og Orup Bæk, hvilket medfører såvel vandstandsstigninger og bundhævninger på en stor del af den lavest liggende vandløbsstrækning. En oprensning af de naturskabte bundhævningen vil ikke være omfattet af sædvanlig vedligeholdelse. Bundhævningerne umuliggør også øvrig vedligeholdelse af den nedre strækning af Orup Bæk. Der er således, siden regulativets bestemmelser blev vedtaget, indtruffet en naturgiven hændelse, der har medført en væsentlig ændring af de faktiske forhold på den berørte vandløbsstrækning.

Vi træffer derfor med hjemmel i vandløbslovens § 62 afgørelse om, at regulativets vedligeholdelsesbestemmelser (afsnit 5.3 og 5.4) for de dele af regulativet, der omhandler Orup Bæk for st. 0-3035 bortfalder, samt det afsnit, der omhandler skikkelsen for den samme strækning (tabel 3.1).

De faktiske forhold er væsentligt ændret i forhold til de forhold, der lå til grund for det nuværende regulativ. Det medfører, at der er andre forhold end blot hensynet til afvanding, der skal tages i betragtning i forbindelse med myndighedsbehandling af ændringerne i området ved Orup Bæks udløb samt den bagvedliggende vandløbsstrækning.

Vi vurderer, at de nødvendige godkendelser, dispensationer og evt. fravigelser ikke vil kunne meddeles i henhold til højere rangerende lovgivning i lovhierarkiet til at kunne genoptage vandløbsvedligeholdelsen samt opgravning af sediment som beskrevet i regulativet, hvorfor der ikke vil kunne gives tilladelse til igangsætningen i henhold til bestemmelserne i regulativet og vandløbsloven. Vores begrundelse og vurdering er nærmere uddybet i bilag 1 nedenfor. Det følger af vandløbslovens formålsparagraf § 1⁸, at der ved afgørelser eller udførelse af vandløbsarbejder skal tages hensyn til de miljø- og naturmæssige krav til vandløbet og området omkring vandløbet, hvilket også er iagttaget ved denne afgørelse.

Hvad så nu

Det er kommunens vurdering, at retablering af et funktionelt dige og pumpestation er en forudsætning for at Orup Bæk fra st. 0-3035 kan opfylde skikkelse/vandafledningsevne som beskrevet i vandløbsregulativet.

---

⁴ § 3. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

⁵ <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2024/927>

⁶ <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>

⁷ Bekendtgørelse nr. 819 af 15.06.2023 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster
<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2023/819>

⁸ § 1. Ved denne lov tilstræbes at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand. Stk. 2. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning.

Vi har modtaget en ansøgning fra Landvindingslauget for Orup Bæk om tilladelse efter vandløbsloven til at nedlægge sig selv, da de ikke har planer om at søge diget genopført. I forlængelse af den ansøgning, har Naturstyrelsen i maj 2025 indsendt en ansøgning til Faxe Kommune, om at udføre afværgeforanstaltninger for at sikre ejendomme og infrastruktur, inden for det nu eksisterende naturligt opståede vådområde.

Afgørelsen gælder for 2025 og 2026 eller, indtil der træffes afgørelse om at nedlægge landvindingslauget og efterfølgende sker en revision af det gældende vandløbsregulativ for Orup Bæk.

Hvis du har spørgsmål til afgørelsen, kan du kontakte undertegnede på tlf.: 56203052 eller på mail jhhne@faxekommune.dk

Venlig hilsen
Janus Storland Høhne
Vandmiljømedarbejder
Faxe Kommune

Bilag 1

Vurdering af bindinger ift. Natura 2000

Som nævnt ovenfor gennemløber Orup Bæk på de nederste ca. 1,3 kilometer Natura 2000-område nr. 168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund. Natura 2000-området udgøres af habitatområde H147 og fuglebeskyttelsesområde F84 og F89, hvor område F89 er det mest relevante i denne sammenhæng, da det er det tættest beliggende i forhold til Orup Bæk.

For naturtyperne og arterne på udpegningsgrundlaget gælder det, at myndigheden ikke må meddele tilladelse til planer og projekter, der kan skade områdets integritet, ligesom myndigheden ikke må træffe afgørelser, der kan hindre, at der opnås gunstig bevaringsstatus for arterne og naturtyperne. Begge problemstillinger er relevante i dette tilfælde, fordi der siden digebruddet er sket ændringer i vegetationssammensætningen, der gør, at naturtyperne kan have indvandret på området bag diget eller at det kan forventes, at naturtyperne vil indvandre under de nuværende forhold.

Det skal derfor sikres, at f.eks. en genoptagelse af tidligere praksis ikke vil medføre en hindring af at der kan opnås gunstig bevaringsstatus, eksempelvis ved at fastholde en påvirkning. Dette er relevant for de arealer, der som følge af digebruddet er blevet mere fugtige, hvor man kan forvente at naturtyperne vil kunne opstå inden for en kortere årrække. Det samme er gældende for arterne på udpegningsgrundlaget, specielt med fokus på fuglene, som er højmobile og let indtager nye egnede biotoper.

Habitatområde H147

Figur 1 herunder viser de naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for habitatområde H147 jf. Natura 2000-plan 2022-2027 for område nr. 168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund.

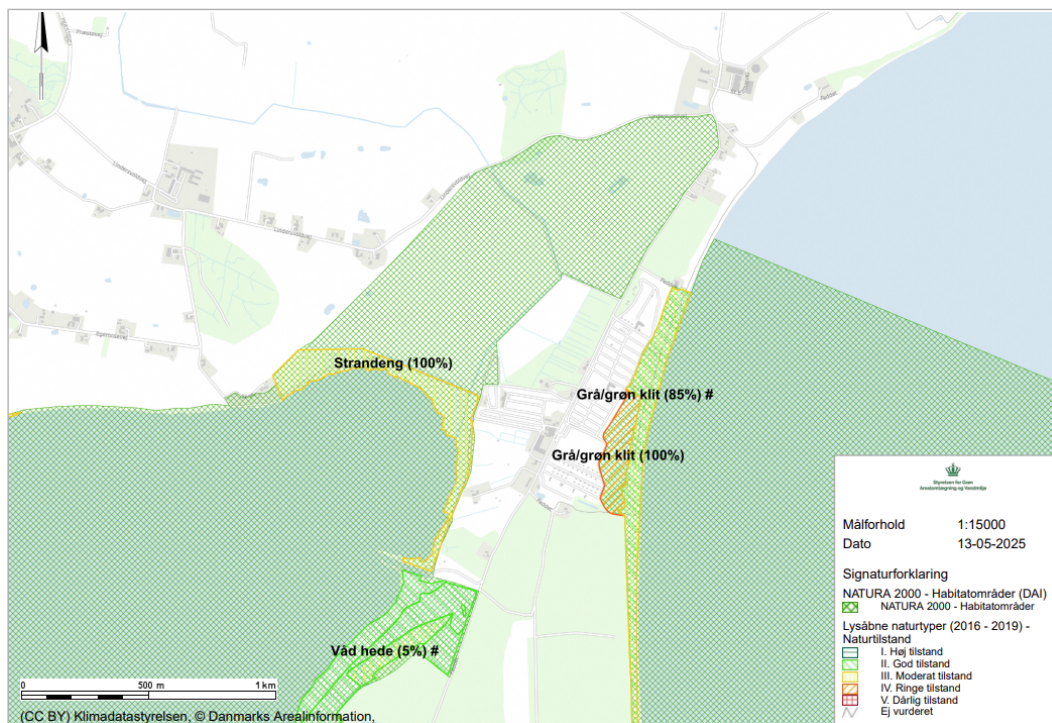
Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 147		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Klithede* (2140)
	Havtomklit (2160)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Avneknippemose* (7210)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Vinteregeskov (9170)	Stilkeke-krat (9190)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Mygblomst (1903)	Stor kærguldsmed (1042)
	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Flodlampret (1099)	Havlampret (1095)
	Stor vandsalamander (1166)	Spættet sæl (1365)
	Marsvin (1351)	Bredøret flagermus (1308)

Figur 1: Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for habitatområde H147. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Fra Natura 2000-plan 2022-2027, Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund. Natura 2000-område nr. 168. Habitatområde H147. Fuglebeskyttelsesområde F84 og F89. Miljøstyrelsen Sjælland, juni 2023.

For vandløbssager vil det i høj grad være de direkte påvirkninger, der kan ske på de migrerende fiskearter, der lever i vandløb, som i dette tilfælde er havlampret og flodlampret, der skal være fokus på, men der skal også være fokus på de naturtyper, som kan påvirkes af ændringer i f.eks. den lokale vandstand, hvilket i dette tilfælde kunne være f.eks. naturtyperne strandeng, tidvis våd eng, enårig strandengsvegetation samt arterne, der lever i våde eller fugtige biotoper som f.eks. sumpvindelsnegl, skæv vindelsnegl og stor vandsalamander.

Som det ses på figur 2 herunder, så dækker habitatområdet både over Præstø Fjord og kystområdet, men for området omkring Orup Bæk omfatter habitatområdet også området bag diget. Den sidste basisanalyse er gennemført før digebruddet, og det fremgår af Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø GIS-kort, at der er registreret en strandeng i moderat tilstand på kyst siden mellem diget og kysten. Naturtypen er kortlagt til at gå helt op til pumpestationen og udløbet af Orup Bæk løber gennem strandengen, se figur 3.

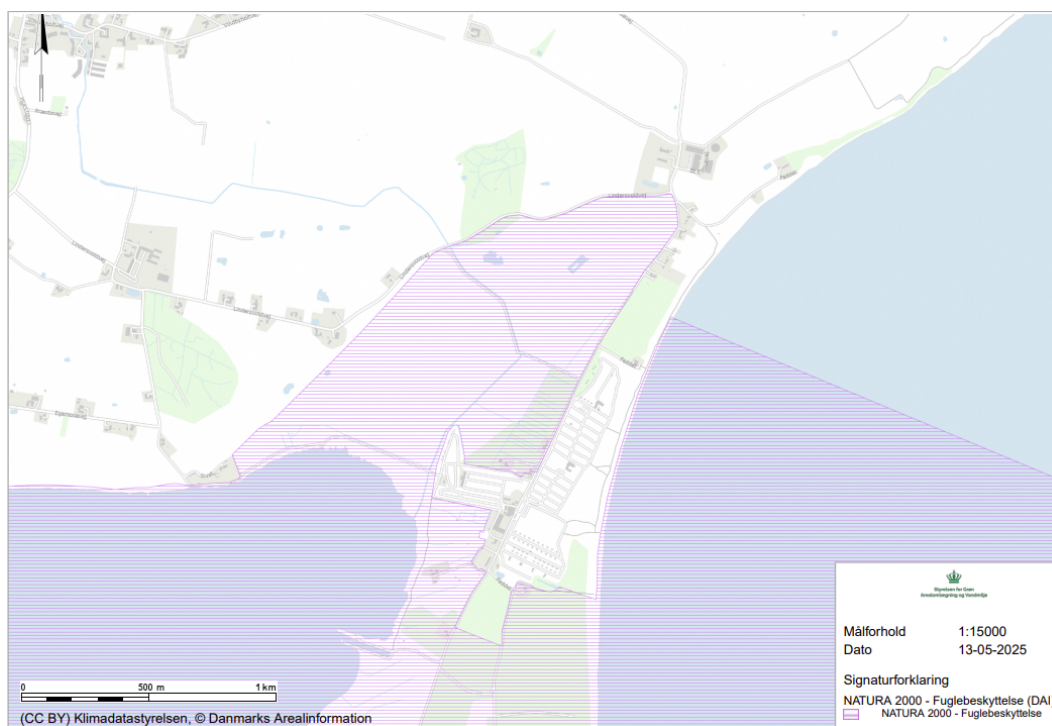
Figur 2: Udbredelse af habitatområde H147 ved udløb af Orup Bæk. Fra GIS til Natura2000 <https://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=miljoegis-natura2000>.

Figur 3: Udbredelse og tilstand af naturtypen strandeng ved udløb af Orup Bæk. Fra GIS til Natura2000 <https://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=miljoegis-natura2000>.

Et ophør af vedligeholdelse af Orup Bæk vil ikke påvirke den udpegede strandeng, da den til alle tider har ligget på ydersiden af diget. Derved vil udpegningsgrundlaget heller ikke påvirkes.
Fuglebeskyttelsesområde F89

Fuglebeskyttelsesområde F89 dækker også området omkring Orup Bæk på begge sider af diget. Figur 4 viser udbredelsen af fuglebeskyttelsesområde F89 ved udløb af Orup Bæk.

Figur 4: Udbredelse af fuglebeskyttelsesområde F89 ved udløb af Orup Bæk. Fra GIS til Natura2000 <https://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=miljoegis-natura2000>.

Figur 5 herunder viser de fuglearter, der er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F89 jf. Natura 2000-plan 2022-2027 for område nr. 168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund. På udpegningsgrundlaget er en lang række fugle, der enten bruger fuglebeskyttelsesområdet under træk, som ynglested eller begge dele som f.eks. skarven, der er på udpegningsgrundlaget som både ynglefugl og trækfugl og som derfor er omfattet af beskyttelsen i området hele året.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 89		
Fugle:	Skarv (TY)	Knopsvane (T)
	Pibesvane (T)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Blisgås (T)
	Bramgås (T)	Spidsand (T)
	Skeand (T)	Pibeand (T)
	Troldand (T)	Hvinand (T)
	Lille skallesluger (T)	Toppet skallesluger (T)
	Havørn (TY)	Stor skallesluger (T)
	Rørhøg (Y)	Vandrefalk (T)
	Plettet rørvagt (Y)	Blisshøne (T)
	Klyde (Y)	Højle (T)
	Brushane (Y)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Rovterne (Y)
	Hedelærke (Y)	

Figur 5: Fuglearter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde F89. Det er angivet, om der er tale om ynglefugle (Y) eller trækfugle (T). Fra Natura 2000-plan 2022-2027, Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund. Natura 2000-område nr. 168. Habitatområde H147. Fuglebeskyttelsesområde F84 og F89. Miljøstyrelsen Sjælland, juni 2023.

Nyere fugledata⁹ viser, at fuglene i stor stil har indtaget området bag ved diget, der giver gode muligheder for bl.a. fødesøgning, læ og formentlig også redemuligheder for flere arter af andefugle og vadefugle.

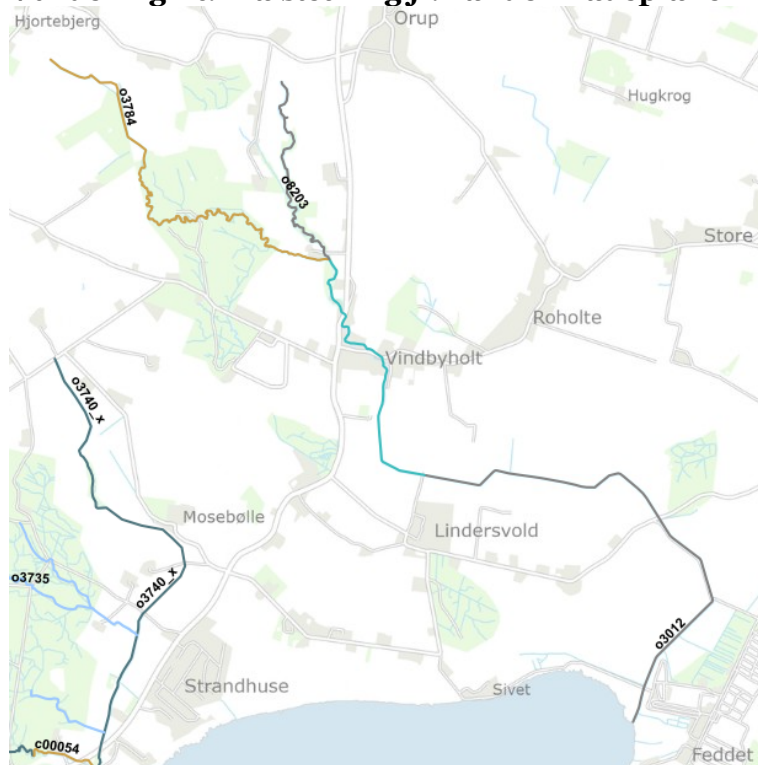
Her ses det bl.a. at flere af andefuglene, herunder grågås, knopsvane, sangsvane, skeand, pibeand og troldand er i markant fremgang i området og vadefugle som f.eks. brushane er også i fremgang – alle arter, der er en del af udpegningsgrundlaget, nogle som trækfugle og andre som ynglefugle. Det betyder også, at der skal være fokus på, hvornår evt. anlægsarbejde eller vedligeholdelsesarbejde kan udføres, om anlægsarbejdet kan risikere at skræmme fuglene i fældningsperioden, og om det kan risikeres at ynglefugle som brushanen eller skarv skræmmes væk fra reder med æg.

Hvis det bliver nødvendigt at fastsætte vilkår om tidspunktet for udførslen vil det skulle behandles som afværgeforanstaltninger, der jf. EU-domstolens og Klagenævnets praksis ikke kan indgå i en væsentlighedsvurdering, men derimod udløser krav om gennemførelse af habitatkonsekvensvurdering.

Der vil som udgangspunkt ikke kunne meddeles tilladelse til projekter, der medfører ikke-reversible negative påvirkninger (skade) for de fugle, der indgår på udpegningsgrundlaget også selvom tiltaget gavner andre arter.

Et ophør af vedligeholdelse af Orup Bæk vil ikke påvirke det udpegede fuglebeskyttelsesområde i negativ retning. Som nævnt ovenfor har påvirkningen for udpegningsgrundlaget været positiv siden den naturgivne ændring i området.

Vurdering ift. målsætning jf. vandområdeplaner

Kort der viser vandområdenes afgrænsning. o3745_y er den turkise strækning mellem o8203 og o3012.

---

⁹ [DOF Storstrøm](#)

De øvre dele af Orup Bæk (o8203¹⁰ og o3745_y¹¹) og tilløb til Orup Bæk o3784 har målsætning om god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Den nederste del af Orup Bæk (o3012¹²) har målsætning om godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand.

Tilstanden af Orup Bæk og tilløb (o3784, o8203, o3745_y og o3012) jf. MiljøGIS for høring af genbesøg af offentliggørelse af vandområdeplaner 2021-2027¹³ er vist i nedenstående tabel 1.

Tabel 1: Økologisk og kemisk tilstand for Orup Bæk (o8203, o3745_y og o3012) jf. MiljøGIS for høring af offentliggørelse af vandområdeplaner 2021-2027.

Parameter	Tilstand			
	o8203	o3745_y	o3012	o3784
Planter (makrofytter)	Ukendt økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand
Smådyr (bentiske invertebrater)	Høj økologisk tilstand	God økologisk tilstand	Godt økologisk potentiale	Høj økologisk tilstand
Fisk	Dårlig økologisk tilstand	Høj økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand
Alger (fyto-benthos)	Ukendt økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand	Ukendt økologisk tilstand
Nationalt specifikke stoffer	Ikke-god økologisk tilstand*	Ikke-god økologisk tilstand*	Ikke-godt økologisk potentiale*	Ikke-god økologisk tilstand*
Samlet økologisk tilstand	Dårlig økologisk tilstand	Moderat økologisk tilstand	Moderat økologisk potentiale	Moderat økologisk tilstand
Kemisk tilstand	God kemisk tilstand	God kemisk tilstand	God kemisk tilstand	God kemisk tilstand

*Miljøkvalitetskravet er overskredet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer.

Tilløb til Orup Bæk (o3784) har ikke målopfyldelse. Tilstanden for planter og alger er ukendt. Tilstanden for smådyr er høj. Tilstanden for fisk er ukendt. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er ikke-god, da miljøkvalitetskravet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer er overskredet. Dette resulterer samlet i en moderat økologisk tilstand. Den kemiske tilstand er god.

Orup Bæk (o8203) har ikke målopfyldelse. Tilstanden for planter og alger er ukendt. Tilstanden for smådyr er høj. Tilstanden for fisk er dårlig. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er ikke-god, da miljøkvalitetskravet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer er overskredet. Dette resulterer samlet i en dårlig økologisk tilstand. Den kemiske tilstand er god.

Orup Bæk (o3745_y) har ikke målopfyldelse. Tilstanden for planter og alger er ukendt. Tilstanden for smådyr er god. Tilstanden for fisk er høj. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er ikke-god, da miljøkvalitetskravet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer er overskredet. Dette resulterer samlet i en moderat økologisk tilstand. Den kemiske tilstand er god.

Orup Bæk (o3012) har ikke målopfyldelse. Tilstanden for planter, fisk og alger er ukendt. Tilstanden for smådyr er godt økologisk potentiale. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er ikke-godt økologisk potentiale, da miljøkvalitetskravet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer er overskredet. Dette resulterer samlet i et moderat økologisk potentiale. Den kemiske tilstand er god.

¹⁰ <https://vandplandata.dk/vp3genbesoeg2024/vandomraade/vandloeb/DKRIVER4499>

¹¹ <https://vandplandata.dk/vp3genbesoeg2024/vandomraade/vandloeb/DKRIVER1789>

¹² <https://vandplandata.dk/vp3genbesoeg2024/vandomraade/vandloeb/DKRIVER6426>

¹³ <https://miljogis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3genbesoeg2024>

Da vandløbet er målsat, gælder der, ligesom for habitatbeskyttelsen, også en forpligtelse til at myndigheden ikke kan meddele tilladelse til noget, der kan medføre, at en eller flere kvalitetselementer går en tilstandsklasse ned, eller at der ikke vil kunne opnås målopfyldelse indenfor den i direktivet fastsatte dato (22. december 2027).

Kommunen vurderer, at et ophør af vedligeholdelse af Orup Bæk ikke forværrer den eksisterende tilstand for nogle af de økologiske parametre eller den kemiske tilstand.

Idet enhver negativ påvirkning ikke kan tillades, hvis et eller flere kvalitetselementer befinder sig i laveste tilstandsklasse (dårlig), så vil det betyde, at der ikke kan gives tilladelse til oprensning hvis det kan medføre en påvirkning på kvalitetselementet fisk i Orup Bæk (08203).

Sammenfattes ovenstående konklusioner vedrørende habitatområde, fuglebeskyttelsesområde og vandområdeplaner, er der ingen negative konsekvenser for udpegningsgrundlagene eller de økologiske kvalitetselementer ved at ophøre vedligeholdelsen af Orup Bæk.

Vurdering af påvirkning på målsatte vandforekomster.

Selve vandløbet Orup Bæk er, som tidligere beskrevet, målsat. Indtrængningen af saltvand som følge af digebruddet har med stor sandsynlighed allerede haft en påvirkning på både fisk, smådyr, bentiske alger og vandplanterne, da der er sket en ændring i saliniteten som følge af indtrængning af saltvand bag diget. Denne påvirkning er allerede sket som følge af en naturgiven hændelse, og saltpåvirkningen vil på nuværende tidspunkt ikke blive ændret i hverken negativ eller positiv retning som følge af afgørelsen om ikke at kunne udføre de vedligeholdelsesbestemmelser, der fremgår af regulativet. Dette skyldes både, at plantesammensætningen er ændret som følge af påvirkningen fra det indtrængte saltvand, og at vandføringen/vandstanden bestemmes af havets vandspejl og ikke af mængden af grøde.

Afgørelsen om ikke at kunne udføre de vedligeholdelsesbestemmelser, der fremgår af vandløbsregulativet, vil ikke kunne medføre ændringer for nogle af de kvalitetselementer, der beskriver tilstanden i det målsatte kystvand "Præstø Fjord" der i dag har moderat tilstand, da der ikke sker ændringer i forhold til den nuværende påvirkning og det samme er gældende for de målsatte grundvandsforekomster, hverken de terrænnære eller den dybe grundvandsforekomst. Dette skyldes at beslutningen om ikke at foretage sig en aktiv handling ikke ændrer på hverken koncentrationerne eller den kemiske sammensætning af vandløbsvandet/kystvandet.

Vurdering af påvirkning på Natura 2000 område nr. 168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund

Idet kommunen træffer afgørelse om ikke at kunne gennemføre vandløbsvedligeholdelse (grødeskæring og oprensning) st. 0-3035, som fremgår af det offentlige vandløbsregulativ, skal kommunen også foretage en vurdering af hvorvidt denne beslutning kan medføre en påvirkning på natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Selve afgørelsen medfører, at der ikke skal ske en aktiv handling i eller langs vandløbet, hvorfor der ikke vil være en direkte fysisk påvirkning på strandengen, lampretterne samt både de ynglende og trækkende fugle på udpegningsgrundlaget, hvilket ellers ville være tilfældet, hvis der skulle foretages grønnskæring og oprensning i henhold til regulativet, som ville medføre maskinel aktivitet i området. Det samme er gældende for de resterende arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Faxe Kommune vurderer samtidig, at afgørelsen om ikke at foretage en handling ikke vil forhindre opnåelsen af gunstig bevaringsstatus, da den naturlige succession hen i mod mere gunstige forhold for arterne, naturtyperne og fuglene på udpegningsgrundlaget i området ikke hindres.

Genoptagelse af vedligeholdelse i henhold til regulativet og forholdet til naturbeskyttelsesloven

Det fremgår af regulativet, at den regulativmæssige bundkote for hele den offentlige vandløbsstrækning ligger under havoverfladen, hvilket er helt almindeligt for vandløb, der passerer pumpestationer.

Figur 6 herunder viser udklip af tabel 3.1 fra regulativet af 14. december 1994, der viser dimensionsskemaet for Orup Bæk.

ORUP BÆK				
Station (m)	Betegnelse	Bundkote (m DNN)	Fald (oo/o)	Bundbredde (m)
0	Frontmur for sandfang	-0.35	x	x
	Sandfang		2.45	1.0
49	Bagmur for sandfang	-0.47	x	
69-71	Styrt		30.0	
80	Frontmur, (styrt)	-1.40	x	
680			jævnt flugtende mellem rørtilløb	x 1.2
930				
1374		-1.81	x	x
			0.43	3.0
3035	Pumpeanlæg, udløb i Præstø Fjord	-2.50	x	x

Tabel 3.1 Vandløbs dimensioner. Anlæg er 1:1.5 overalt.

Figur 6: Dimensionsskema for Orup Bæk. Udklip fra *Regulativ for Kommunevandløb nr. 11 og 12, Orup Bæk og Mosebølle Bæk i Fakse Kommune* af 14. december 1994.
https://www.faxe-kommune.dk/sites/default/files/regulativ_for_orup_bæk_og_mosebølle_bæk.pdf.

At vandløbsbunden ligger under havniveau bevirker, at ved et tilfælde som her ved Orup Bæk, hvor pumpestationen eller digerne kolliderer, så trænger havvandet om bag digerne og at vandet i højvandssituationer eller situationer med kraftig pålandsvind/stuvning vil skabe en sedimenttransport ind bag diget. Denne aflejring bevirker, at bundkoterne der er fastsat i regulativet for Orup Bæk, ikke kan genfindes under de nuværende faktiske forhold.

Klagenævnets praksis for vandløbsvedligeholdelse, er at oprensning af vandløb omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 ikke er at betragte som sædvanligt vedligehold, hvis denne oprensning ikke tidligere er udført med regelmæssige mellemrum. I denne usædvanlige situation, vil der ikke være tale om en oprensning, der kan gennemføres som led i den sædvanlige vedligeholdelse. Der vil derfor forud for en oprensning, være krav om at kommunen skal meddele en § 3-dispensation til oprensningen. Dispensationen kan ikke gives, hvis den strider mod habitatdirektivet eller vandrammedirektivets beskyttelse. Da oprensningen også vil være at betragte som et projekt i habitatdirektivets forstand, så vil en oprensning også skulle habitatvurderes.

Habitatbeskyttelsen har forrang i forhold til den nationale lovgivning som eksempelvis naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven, og der vil derfor ikke kunne meddeles § 3-dispensation, hvis det kan medføre en skade på habitatområdets integritet eller medføre, at der ikke vil kunne opnås gunstig bevaringsstatus. Det betyder også, at habitatbeskyttelsen går forud for de afvandingsmæssige forpligtelser, der fremgår af vandløbslovens § 27¹⁴ og bestemmelserne omkring vandføring og vedligehold i det gældende regulativ.

Rent hydraulisk vil det ikke have nogen indflydelse for afledningen af vandet, at der igangsættes en oprensning ned til regulativmæssig bund for store dele af vandløbet, der ligger under kote 0 og effekten af opgravningen vil hurtigt ophøre på grund af den naturlige sandtransport fra havet. En bortgravning af sedimentet vil derudover ikke have nogen effekt så længe afvandingen af baglandet styres af vandstanden i havet og ikke via det tidligere pumpeanlæg. Det betyder reelt, at en fuld oprensning kun giver mening, såfremt diger og pumpe genskabes først.

Idet selve digebruddet er sket som følge af en naturgiven hændelse, og da forholdene har været til stede siden 2023, vil vandløbsmyndigheden ikke have mulighed for at påbyde en genskabelse af de oprindelige forhold forud for digebruddet. Det vil i stedet kræve en behandling efter bl.a. vandløbslovens § 17¹⁵ (reguleringsprojekt). Det vil ikke være muligt fuldstændig at genskabe de tidligere forhold uden forudgående tilladelser, det ville med stor sandsynlighed heller ikke være tilfældet, selvom udbedringen af diget og pumpestationen havde været igangsat umiddelbart efter digebruddet. Der ville være tale om at selv mindre ændringer af digeopbygningen og pumpestationen, herunder indkøb af f.eks. ny pumpe og den efterfølgende drift, ikke kan gennemføres uden forudgående tilladelse. I den forbindelse ville der også skulle have været lavet habitatvurderinger, der ville skulle tage udgangspunkt i, at diget ikke havde været opført, når diget og pumpestationen ikke tidligere har været habitatvurderet.

For regulering af vandløb i forbindelse med en evt. genetablering gælder der også et rækkefølgeprincip, hvor der ikke vil kunne meddeles tilladelse til reguleringen af vandløbet, hvis der ikke kan opnås § 3-dispensation til projektet og/eller hvis projektet strider mod habitatdirektivets beskyttelse samt vandrammedirektivet.

Fremadrettet administrationsgrundlag

Vandløbsmyndigheden vurderer, at forudsætningen for at kunne træffe afgørelse efter vandløbsloven §62 er til stede i dette konkrete tilfælde, hvor der kan fastsættes nye bestemmelser for vandløb, selvom der tidligere er truffet afgørelse vedr. forhold ved vandløb, hvis de faktiske forhold har ændret sig eller hvis den tidligere afgørelse er utilstrækkelig. Vandløbsmyndigheden vurderer på baggrund af en konkret vurdering, at de faktiske forhold ved udløbet i Orup Bæk har ændret sig i et sådant omfang, at bestemmelserne i regulativet omkring vandløbsvedligeholdelse (grødeskæring og oprensning) ikke kan gennemføres i 2025 og 2026, da diget og pumpestationen ikke længere er eksisterende, og at afvandingen ikke vil kunne opnås ved hverken oprensning eller grønbeskæring. Det vurderes også at indtrængningen af saltvand bag diget medfører, at forholdene for grønbevækst, der er tilpasset ferske forhold ikke vil kunne medføre yderligere opstuvning, da vækstforholdene er ændrede. Der vil i stedet blive arbejdet på at få udarbejdet et retvisende og tidssvarende administrationsgrundlag der er i overensstemmelse med de faktiske forhold.

Faxe Kommune har i maj 2025 modtaget en ansøgning fra Naturstyrelsen til sikring af eksisterende vådområde gennem et klima-lavbundsprojekt, der inkluderer store dele af Orup Bæk. Landvindingslauget for Orup Bæk har ved generalforsamling truffet beslutning om at nedlægge sig selv, hvis der kan opnås enighed om klima-lavbundsprojektet.

---

¹⁴ § 27. Vandløb skal vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres, medmindre andet er fastsat i regulativet, jf. § 12, stk. 4, eller i afgørelse efter § 36 a, stk. 1.

¹⁵ § 17. Vandløb må kun reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse.

Kommunen er i gang med at behandle ansøgningen om klima-lavbundsprojektet. En del af projektet er regulering af Orup Bæk. Såfremt projektet gennemføres vil dimensionerne for Orup Bæk i projektet være gældende fremadrettet. Ved fremtidig revision af regulativet indarbejdes disse i regulativet.

Kommunens samlede vurdering

På baggrund af ovenstående gennemgang og vurdering herunder i forhold til de bindinger, der er bestemt af habitatdirektivet og vandrammedirektivet, så vurderer vi, at det ikke vil være muligt at gennemføre den vandløbsvedligeholdelse, der fremgår af vandløbsregulativet. Det skyldes, at de faktiske forhold med fraværet af diget og pumpestationen (som følge af den naturgivne hændelse i 2023) har ændret sig i et sådant omfang, at bestemmelserne omkring Orup Bæks vandløbsvedligeholdelse og skikkelse/vandføring ikke kan gennemføres, og at vandføringsevnen derfor heller ikke kan opretholdes. Disse bestemmelser i regulativet kan derfor ikke længere bruges som administrationsgrundlag for Faxe Kommune.

I vandløbslovens formålsparagraf § 1, stk. 2 fremgår det, at forhold/tiltag, der godkendes efter vandløbsloven, kun kan tillades, hvis de ikke strider mod krav til kvaliteten af vandløbet, der fastsættes i henhold til anden lovgivning, herunder vandrammedirektivet.

§ 1. Stk. 2. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning.

Faxe Kommune vil herefter arbejde med at skabe et lovligt administrationsgrundlag ved at behandle Naturstyrelsens ansøgte klima-lavbundsprojekt.

Hvis landvindingslauget ikke nedlægges, kan der indsendes et projektforslag om genskabelse af diget og pumpestationen. Faxe Kommune har dog ikke taget stilling til om genetableringen af diget og pumpestationen samt genskabelse af de tidligere forhold vil stride mod habitatdirektivets og vandrammedirektivets målsætninger i et sådant omfang, at det ikke vil kunne tillades uden forudgående fravigelser fra beskyttelsen og om forudsætningerne for eventuelle fravigelser er til stede.